

I. VZNIK A ZMĚNY PRACOVNÍHO POMĚRU

A. Pracovní smlouva

1. Vznik pracovní smlouvy. Nevýslovné projevy vůle

§ 34 odst. 1 zák. práce

Pracovní smlouva vzniká na základě projevů vůle učiněných způsobem nezbuzujícím pochybnost o tom, co chtěli pracovník i organizace projevit, tedy za takových okolností, které nevyvolávají pochybnost o tom, že úmysl pracovníka i organizace směřoval k sjednání pracovního poměru určitého obsahu. Nejde-li o výslovné projevy vůle, lze považovat za sjednaný ten druh práce, který pracovník bez námitek začal pro organizaci s jejím vědomím vykonávat, a za sjednané místo výkonu práce ten závod (úřad, ústav), v němž začal pracovat; za sjednaný den nástupu do práce lze pokládat den, kdy pracovník takovou práci začal skutečně vykonávat. Ke vzniku pracovního poměru může dojít vytvořením faktického stavu (pracovník začne vykonávat práce, což organizace tím, že mu začne dávat dispozice k jejich výkonu, připouští).

S III, s. 19

2. Pracovněprávní vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem používajícím při práci vlastní výrobní prostředek nebo pracovní nástroj

§ 34 odst. 1, § 74 až 76 zák. práce

Skutočnosť, že pracovník pri plnení pracovných úloh používa vlastný

výrobný prostriedok alebo pracovný nástroj, sama o sebe nebrání vzniku pracovnoprávného vzťahu.

Môže teda byť predmetom pracovnej zmluvy alebo dohody o prácach, vykonávaných mimo pracovného pomeru, činnosť pracovníka spočívajúca v sťahovaní, zblížovaní a odvoze dreva z lesa jeho vlastným konským pot'ahom.

Rozsudek bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 14. 10. 1970, sp. zn. 6 Cz 90/1970

R 9/71; ASPI ID: JUD1154CZ

3. Vznik pracovního poměru při neplatnosti dohody o pracovní činnosti I

§ 34 odst. 1, § 76 zák. práce

I když je dohoda o pracovní činnosti uzavřena mezi organizací a občanem neplatná, vzniká za předpokladu, že občan pro organizaci pracoval a byl za vykonané práce odměňován, mezi organizací a občanem pracovněprávní vztah, a nikoliv vztah občanskoprávní.

Je tu třeba posoudit, zda nedošlo i k pracovnímu poměru, jestliže byl mezi organizací a pracovníkem sjednán druh práce, místo výkonu práce a den nástupu do práce.

Rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28. 3. 1975, sp. zn. 5 Cz 6/1975

R 19/77; ASPI ID: JUD1900CZ

4. Vznik pracovního poměru při neplatnosti dohody o pracovní činnosti II

§ 34 odst. 1, § 76 zák. práce

Je-li dohoda o pracovní činnosti uzavřená mezi zaměstnavatelem a fyzickou osobou neplatná, vzniká za předpokladu, že fyzická osoba pro zaměstnavatele pracovala a byla za vykonané práce odměňována, mezi zaměstnavatelem a fyzickou osobou pracovněprávní vztah, a nikoliv vztah občanskoprávní.

Jestliže fyzická osoba vykonávala pro zaměstnavatele, se kterým uzavřela neplatnou dohodu o pracovní činnosti, takovou práci, pro jejíž výkon na základě takové dohody nebyly splněny podmínky uvedené v ustanovení § 232 odst. 1 zák. práce,¹ nebo práci v rozsahu překračujícím nejvyšší přípustný rozsah pracovní doby, v němž lze práci na základě dohody o pracovní činnosti vykonávat, a jestliže mezi zaměstnavatelem a fyzickou osobou byl sjednán druh práce, místo výkonu práce a den nástupu do práce, je třeba též posoudit, zda mezi nimi nedošlo k navázání pracovního poměru.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2012, sp. zn. 21 Cdo 3191/2011
ASPI ID: JUD223210CZ

5. Druh práce vymezený okruhem pracovních činností

§ 34 odst. 1 písm. a), § 40 odst. 2 zák. práce

Ak v pracovnej zmluve nebol druh práce dohodnutý len ako výkon

¹ Nyní srov. ustanovení § 74 odst. 1.

konkrétne určenej jedinej pracovnej činnosti, ale bol vymedzený okruhom pracovných činností, ktoré má pracovník vykonávať, potom pridelenie inej než dosiaľ vykonávanej pracovnej operácie v rámci daného vymedzenia nemožno považovať za zmenu dojednaných pracovných podmienok v zmysle ustanovenia § 36 ods. 2 Zák. práce².

Rozsudek bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 31. 5. 1979, sp. zn. 4 Cz 5/1979
S IV, s. 894; ASPI ID: JUD6318CZ

6. Druh práce u strážníka obecní policie

§ 34 odst. 1 písm. a) zák. práce

S ohledem na smluvní volnost stran při sjednávání podstatných náležitostí pracovního poměru není nijak vyloučeno, aby jako druh vykonávané práce byla dohodnuta práce „strážníka obecní policie“; druhem práce zaměstnanec-strážníka obecní policie se ale může stát i pracovní činnost vymezená užším způsobem (např. řídicí funkce v obecní policii), pokud se na tom účastníci pracovního poměru dohodnou.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 1995, sp. zn. 16 Co 469/1995
PrRo 2/96, s. 76; ASPIID: JUD5691CZ

7. Právní povaha činnosti statutárního orgánu společnosti s ručením omezeným

§ 34 odst. 1 písm. a) zák. práce

Činnosť statutárneho orgánu (po-
případě jeho člena, jde-li o kolektivní

² Nyní ve smyslu ustanovení § 40 odst. 2 zák. práce.

orgán) obchodní společnosti s ručením omezeným nevykonává fyzická osoba v pracovním poměru, a to ani v případě, že není společníkem.

Právní předpisy ani povaha společnosti s ručením omezeným nebrání tomu, aby jiné činnosti pro tuto obchodní společnost vykonávaly fyzické osoby na základě pracovněprávních vztahů, pokud naplní pracovního poměru (nebo jiného pracovněprávního vztahu) není výkon činnosti statutárního orgánu.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze dne 21. 4. 1993, sp. zn. 6 Cdo 108/1992
R 13/95; ASPI ID: JUD4927CZ

Z odůvodnění:

Činnost statutárního orgánu (popřípadě jeho člena, jde-li o kolektivní orgán) nevykonává fyzická osoba v pracovním poměru, a to ani v případě, že není společníkem. Funkce statutárního orgánu společnosti totiž není druhem práce ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zák. práce³ a vznik a zánik tohoto právního vztahu není upraven pracovněprávními předpisy a řídí se obsahem společenské smlouvy. Právní předpisy ani povaha společnosti s ručením omezeným však nebrání tomu, aby jiné činnosti pro tuto obchodní společnost vykonávaly fyzické osoby na základě pracovněprávních vztahů.

Skutečnost, že fyzická osoba je společníkem společnosti s ručením omezeným nebo že byla ustavena statutárním orgánem společnosti, sama o sobě nebrání tomu, aby navázala s touto společností pracovní poměr nebo jiný pracovněprávní vztah, pokud jeho naplnění není výkon činnosti statutárního orgánu. I když je fyzická

osoba společníkem společnosti s ručením omezeným a je jako její statutární orgán oprávněna za ni jednat, jde o rozdílné subjekty práva, mezi nimiž může být uzavřena smlouva směřující ke vzniku pracovněprávního vztahu: pracovní smlouva může např. vymezit předmět činnosti společníka ve společnosti nebo stanovit další práva a povinnosti toho, kdo byl ustaven statutárním orgánem společnosti, a takový právní úkon⁴ není neplatným podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce, neboť se svým obsahem ani účelem nepříčí zákonu, neobchází jej a ani se jinak nepříčí zájmům společnosti.⁵

8. Právní povaha činnosti prokuristy společnosti s ručením omezeným

§ 34 odst. 1 písm. a) zák. práce

Vztah mezi prokuristou a podnikatelem není vztahem pracovněprávním. Skutečnost, že fyzická osoba je prokuristou společnosti s ručením omezeným, sama o sobě nebrání tomu, aby navázala s touto společností pracovní poměr nebo jiný pracovní vztah, pokud jeho naplnění není výkon činnosti prokuristy.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1269/2003
SRNS, svazek č. 28, s. 37;⁶ ASPI ID: JUD28684CZ

Z odůvodnění:

Prokura je zvláštním druhem plné moci, kterou může udělit jen podnikatel.

⁴ Nyní právní jednání.

⁵ Nyní srov. § 4 zák. práce a § 580 odst. 1 obč. zák.

⁶ Pouze právní věta. Text odůvodnění rozsudku je přístupný na internetových stránkách Nejvyššího soudu <http://www.nsoud.cz>.

³ Nyní ve smyslu ustanovení § 34 odst. 1 písm. a) zák. práce.

Vztah mezi prokuristou a podnikatelem, jde-li o prokuru, nemůže být vztahem pracovním. Funkce prokuristy totiž není druhem práce ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zák. práce⁷ a vznik a zánik tohoto právního vztahu není ani upraven pracovními předpisy; řídí se ustanoveními obchodního zákoníku⁸, případně obsahem společenské smlouvy. Právní předpisy však nebrání tomu, aby jiné činnosti pro tutéž obchodní společnost (společnost s ručením omezeným) vykonávaly fyzické osoby na základě pracovních vztahů.

Skutečnost, že fyzická osoba je prokuristou společnosti s ručením omezeným, sama o sobě nebrání tomu, aby navázala s touto společností pracovní poměr nebo jiný pracovní vztah, pokud jeho náplní není výkon činnosti prokuristy. Stejně však platí obráceně – dosavadní existence pracovního vztahu mezi fyzickou osobou a společností nebrání tomu, aby se tato fyzická osoba stala prokuristou této společnosti. I když je fyzická osoba jako prokurista společnosti oprávněna za ni jednat, jde – jak výše uvedeno – o rozdílné subjekty práva, mezi nimiž může být uzavřena smlouva směřující ke vzniku pracovního poměru; pracovní smlouva může například vymezit druh práce prokuristy ve společnosti nebo stanovit další práva a povinnosti toho, kdo byl ustaven prokuristou, a takový právní úkon⁹ není neplatný podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce, neboť se svým obsahem ani účelem nepřičí zákonu, neobchází jej a ani se jinak nepřičí zájmu společnosti.¹⁰ Takový pracovní vztah však může být navázán i pro činnosti zcela odlišné od činnosti prokuristy. Podstatné je, že obsah takového

pracovního vztahu nemůže být shodný s obsahem činnosti prokuristy, ale může se týkat jen činnosti od práce prokuristy odlišné.

9. Právní povaha činnosti statutárního orgánu obchodní společnosti nebo družstva

§ 34 odst. 1 písm. a) zák. práce

Činnost statutárního orgánu (popřípadě jeho člena, jde-li o kolektivní orgán) obchodní společnosti nebo družstva fyzická osoba nevykonává v pracovním poměru, a jsou tedy neplatné pracovní smlouva (nebo jiná smlouva uzavřená v pracovních vztazích), jmenování nebo volba, na jejichž základě má zaměstnanec vykonávat v obchodní společnosti nebo družstvu práci (funkci), jejíž náplní je činnost, kterou v této právnické osobě koná její statutární orgán (popřípadě jeho člen, jde-li o kolektivní orgán); právní předpisy ani povaha obchodní společnosti však nebrání tomu, aby jiné činnosti pro tuto obchodní společnost vykonávaly fyzické osoby na základě pracovních vztahů, není-li náplní pracovního poměru (nebo jiného pracovního vztahu) výkon činnosti statutárního orgánu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1781/2012
ASPI ID: JUD235745CZ

10. Šíře vymezení druhu práce

§ 34 odst. 1 písm. a) zák. práce

Druh práce zaměstnance (šíře jeho vymezení) je určen výlučně ujednáním účastníků v pracovní smlouvě,

⁷ Nyní ve smyslu ustanovení § 34 odst. 1 písm. a) zák. práce.

⁸ Nyní ustanoveními občanského zákoníku.

⁹ Nyní právní jednání.

¹⁰ Nyní srov. § 4 zák. práce a § 580 odst. 1 obč. zák.